

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТЕПЛИЦЬКОГО РАЙОНУ

ДЕМ'ЯНИШИНА О.А.

*к.е.н., доцент кафедри
економіки та підприємництва*

ОЛІЙНИК Б.Б.

студент V курсу

ПВНЗ «Європейський університет» Уманська філія

м. Умань, Україна

Бюджет та бюджетна система загалом відноситься до тієї сфери суспільного життя, що безпосередньо стосується інтересів всіх і кожного. В бюджеті будь-якої країни відбиваються важливі економічні, соціальні, політичні проблеми життя суспільства і людини.

Бюджет - складна економічна категорія. Як категорія, державний бюджет являє собою систему економічних відносин, що складаються в суспільстві в процесі формування, розподілу та використання централізованого грошового фонду країни, призначеного для задоволення суспільних потреб. Іншими словами, державний бюджет - це грошові відносини, що виникають у держави з фізичними та юридичними особами у зв'язку з розподілом та перерозподілом національного доходу, призначеного для фінансування народного господарства, соціально-культурних заходів та установ, управління державою, укріплення обороноздатності країни.

Будучи частиною бюджетних відносин, державний бюджет як категорія характеризується тими ж рисами, які притаманні фінансам в цілому, але в той же час має свої особливості, які відрізняють його від інших сфер та ланок фінансових відносин [1].

На думку Семенової О.Ю., в сучасних умовах розвитку державний бюджет України являється заручником непослідовного і непередбачуваного законодавчо-нормативного забезпечення і як наслідок гальмується економічний та інвестиційний розвиток держави [2].

У більшості розвинутих країн світу завдяки бюджету перерозподіляється від 30 до 50% від усього обсягу валового внутрішнього продукту [3, с. 17], тому

необхідно вирізнити виважені форми й методи цього перерозподілу, що для України є одним із найважливіших завдань.

За сучасних умов ринкових відносин кошти державного бюджету України повинні бути спрямовані, насамперед, на фінансування структурної перебудови економіки, комплексних цільових і науково-технічних програм, соціальний розвиток і соціальний захист населення.

Враховуючи теоретичні засади бюджету, а також його практичне призначення, бюджет України, як і бюджети розвинутих країн, є економічною категорією, централізованим фондом грошових коштів України, центральною ланкою фінансової системи, основним фінансовим планом держави.

Очевидно, що бюджетна система потребує вдосконалення: форм та методів планування бюджетів різних рівнів, ефективного використання бюджетних коштів, міжбюджетних стосунків.

Державний бюджет тісно пов'язаний з планом економічно-соціального розвитку. Цей взаємозв'язок можна проілюструвати в наступному:

- окремі показники плану соціально-економічного розвитку базуються на показниках бюджету (показники інвестицій, дотацій);
- окремі показники бюджету розраховуються на основі показників плану соціально-економічного розвитку.
- бюджет і план соціально-економічного розвитку складається, розглядається і затверджується одночасно.

Від виконання плану соціально-економічного розвитку залежить виконання бюджету. Від виконання бюджету залежить рівень виконання плану соціально-економічного розвитку.

Бюджет і план соціально-економічного розвитку – це самостійні плани, однак бюджетне планування є частиною соціально-економічного планування в Україні [4].

Сьогодні Україна переживає нелегкі часи. Під загрозою опинилася територіальна цілісність та незалежність нашої держави. Однак будь-яка важка ситуація завжди приховує в собі ресурси, що можуть допомогти адаптуватися, мобілізуватися і знайти нові шляхи вирішення проблем.

Тепличчина не залишилась осторонь тих подій, якими живе сьогодні Україна, і в районі було ініційовано низку благодійних акцій заради допомоги українській армії, підтримки солдат, зміцнення їх бойового духу.

Проведено обстеження побутових умов сімей членів АТО з метою виявлення проблемних питань, в результаті чого, там де були проблемні питання надавалась матеріальна та фінансова допомога. З цією метою з районного бюджету виділено 10 тис. грн.

З початку введення військового збору тепличчани поповнили бюджет на 698,6 тис. грн.

Протягом 2014 року зусилля районної державної адміністрації спільно з органами місцевого самоврядування були направлені на вирішення конкретних питань розвитку економіки і поліпшення добробуту населення району. Як результат, в районі вдалось зберегти соціальний спокій та політичну стабільність, незважаючи на значну кількість непростих проблем.

Цей період проти відповідного періоду 2013 року характеризується:

- зростанням номінальної середньомісячної заробітної плати на 6,4%;
- приростом власних доходів місцевих бюджетів на 12,6%;
- зростанням товарообороту у порівняльних цінах на 43,2%;
- зростанням середньої пенсії на 2,1%;
- збільшенням валового збору зернових культур на 5,4%;
- зменшенням обсягів реалізації промислової продукції на 26% [5].

Станом на 01.01.2015р. до бюджету Теплицького району залучено 24903,5 тис. грн. (рис. 1), що при планових призначення на 12 місяці 2014р. в сумі 22117,1 тис. грн. склало 112,6% виконання, в т. ч.:

райбюджет – 108,7%. При плані в розмірі 11621,2 тис. грн. фактичні надходження склали 12635,3 тис. грн. До 2013 року надходження на звітну дату збільшились на 529,1 тис. грн.

селище Теплик – 107,9%. При плані в розмірі 2463,4 тис. грн. фактичні надходження станом на 01.01.2015 р. склали 2658,7 тис. грн. До 2013 року надходження зросли на 148,1 тис. грн.

сільські бюджети –119,6%. При плані в розмірі 8032,5 тис. грн. фактичні

надходження склали 9609,6 тис.гр н. До 2013 року надходження зменшились на 350,2 тис. грн.

**Динаміка власних та закріплених доходів
Теплицького району, тис. грн.**

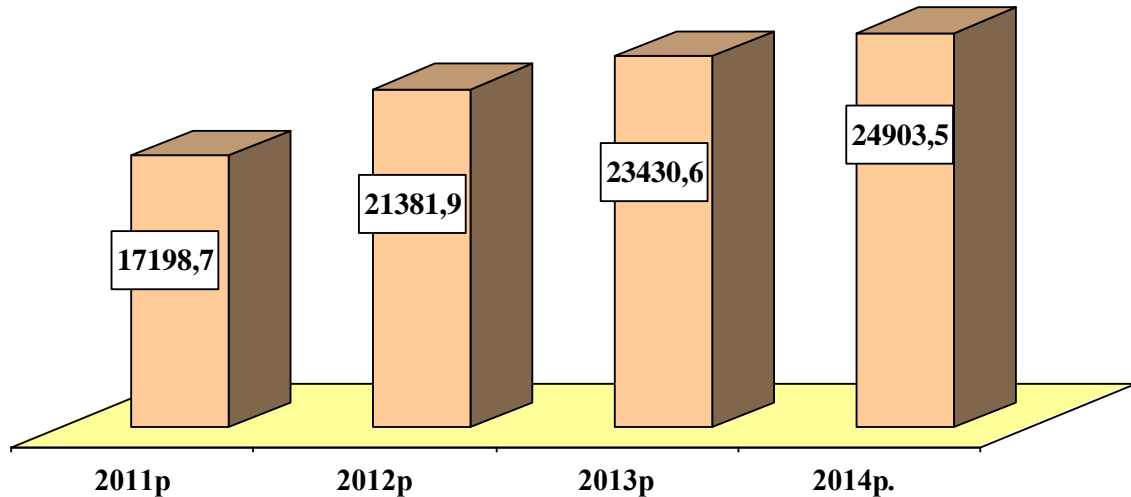

Рис. 1. Динаміка власних та закріплених доходів
Теплицького району за 2011 – 2014 роки [5]

В цілому по району порівнянні з аналогічним періодом 2013р. надходження зросли на 1472,9 тис. грн. (або на 6,3%).

Росту досягнуто в основному за рахунок податку на доходи фізичних осіб (станом на 1.01.2015р. в порівнянні з аналогічним періодом 2013 року надходження зросли на 1388,9 тис. грн. (або на 8,0%).

На звітну дату вдалось забезпечити планові призначення на 2014р. по дохідній частині усіх місцевих бюджетів

Основними джерелами наповнення бюджету Теплицького району на сьогоднішній день є:

- податок на доходи фізичних осіб (75,5%);
- плата за землю (21,3%);
- фіксований сільськогосподарський податок (1,3%);
- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності (0,9%).

Найвагоміше джерело наповнення бюджету - податок з доходів фізичних осіб, якого станом на 01.01.2015р. надійшло 18805 тис. грн., що склало 113,6% плану на 12 місяців, перевиконання забезпечено в сумі 2257,3 тис. грн. У порівнянні з 2013р. надходження збільшились на 8,0% (або на 1388,9 тис. грн.).

Відповідно до ст. 20 Бюджетного Кодексу України програмно-цільовий метод у бюджетному процесі Теплицького району на 2015 рік не застосовувати.

Відповідно до п. 18 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» змін до Бюджетного Кодексу України установити, що програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні районного бюджету, який має взаємовідношення з Державним бюджетом, застосовується, починаючи із складання проекту районного бюджету на 2017 рік.

Пошук оптимального співвідношення бюджетів різних рівнів має ґрунтуватися на визначенні оптимального співвідношення процесів централізації та децентралізації державного управління, на відповідному розподілі повноважень і функцій органів державного управління і місцевого самоврядування. Саме розмежування їх функцій має стати основою для визначення видатків, а також доходів різних рівнів влади. При цьому розподіл повноважень між ними та система їх видатків мають бути закріплені законодавчо.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Кириченко О. Державний бюджет як дзеркало соціально-економічних та політичних проблем України / О. Кириченко // Економічний Часопис - XXI. - № 9-10. - С. 18.

2. Семенова О.Ю. Роль бюджетного регулювання при здійсненні бюджетної політики в Україні /О.Ю. Семенова// Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2009. – №1. – С.163-165.

3. Павлюк К.В. Організація виконання державного бюджету / К.В. Павлюк // Фінанси України. - 2006. - № 3. - С. 14.

4. Соціально-економічна сутність та призначення державного бюджету. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://lubbook.net/book_559_glava_2_Tema_2.Socialno-ekonomich.html

5. Звіт про виконання за 2014 рік Програми економічного і соціального розвитку Теплицького району [Електронний ресурс] / Рішення Теплицької районної ради № 490 від 14 січня 2015 року. - Режим доступу: <http://www.teprada.gov.ua/index.php/rishennia-sesii>